

ΕΥΡΩΠΑΪΚΗ ΚΕΝΤΡΙΚΗ ΤΡΑΠΕΖΑ
ΕΥΡΩΣΥΣΤΗΜΑ

ΓΝΩΜΗ ΤΗΣ ΕΥΡΩΠΑΪΚΗΣ ΚΕΝΤΡΙΚΗΣ ΤΡΑΠΕΖΑΣ

της 28ης Φεβρουαρίου 2012

σχετικά με την ανακεφαλαιοποίηση και την εξυγίανση πιστωτικών ιδρυμάτων στην Ελλάδα

(CON/2012/14)

Εισαγωγή και νομική βάση

Στις 25 Φεβρουαρίου 2012 η Ευρωπαϊκή Κεντρική Τράπεζα (ΕΚΤ) έλαβε αίτημα του ελληνικού υπουργείου οικονομικών για τη διατύπωση γνώμης αναφορικά με σχέδιο νόμου που τροποποιεί το νομικό πλαίσιο για την ανακεφαλαιοποίηση και εξυγίανση των πιστωτικών ιδρυμάτων στην Ελλάδα (εφεξής το «σχέδιο νόμου»).

Η αρμοδιότητα της ΕΚΤ για τη διατύπωση γνώμης βασίζεται στα άρθρα 127 παράγραφος 4 και 282 παράγραφος 5 της Συνθήκης για τη λειτουργία της Ευρωπαϊκής Ένωσης και το άρθρο 2 παράγραφος 1 τρίτη και έκτη περίπτωση της απόφασης 98/415/ΕΚ του Συμβουλίου, της 29ης Ιουνίου 1998, σχετικά με τη διαβούλευση της ΕΚΤ με τις εθνικές αρχές για τα σχέδια νομοθετικών διατάξεων, καθώς το σχέδιο νόμου αφορά την Τράπεζα της Ελλάδος και κανόνες που εφαρμόζονται στα χρηματοπιστωτικά ιδρύματα στο μέτρο που επηρεάζουν σημαντικά τη σταθερότητα χρηματοπιστωτικών ιδρυμάτων και αγορών. Η παρούσα γνώμη εκδόθηκε από το διοικητικό συμβούλιο, σύμφωνα με το άρθρο 17.5 πρώτη πρόταση του εσωτερικού κανονισμού της Ευρωπαϊκής Κεντρικής Τράπεζας.

1. Σκοπός του σχεδίου νόμου

1.1 Το σχέδιο νόμου τροποποιεί το ελληνικό νομικό πλαίσιο για την ανακεφαλαιοποίηση και την εξυγίανση πιστωτικών ιδρυμάτων. Το άρθρο 1 τροποποιεί τον ν. 3864/2010 για το Ταμείο Χρηματοπιστωτικής Σταθερότητας (εφεξής ο «νόμος για το ΤΧΣ»). Το άρθρο 2 τροποποιεί τον ν. 3601/2007 (εφεξής ο «τραπεζικός νόμος») και το άρθρο 3 τροποποιεί τον ν. 3746/2009 για το Ταμείο Εγγύησης Καταθέσεων και Επενδύσεων (εφεξής ο «νόμος για το ΤΕΚΕ»). Οι ως άνω τροποποιήσεις απαιτούνται βάσει του Μνημονίου Οικονομικής και Χρηματοπιστωτικής Πολιτικής¹.

1.2 Τροποποιήσεις του νόμου για το Ταμείο Χρηματοπιστωτικής Σταθερότητας

Το σχέδιο νόμου μεταρρυθμίζει τη δομή διακυβέρνησης του Ταμείου Χρηματοπιστωτικής Σταθερότητας (ΤΧΣ) με την ίδρυση ενός γενικού συμβουλίου και ενός εκτελεστικού συμβουλίου,

¹ Παράρτημα V του ν. 4046/2012 (ΦΕΚ Α 28/14.2.2012).

αποσαφηνίζοντας ότι οι αρμοδιότητες των δύο οργάνων αφορούν διαφορετικές λειτουργίες. Επίσης, το σχέδιο νόμου σκοπεί στην αποτελεσματικότερη εκπλήρωση της διττής αποστολής του ΤΧΣ, η οποία έγκειται αφενός στη διαχείριση των ιδιοκτησιακών συμφερόντων του ΤΧΣ σε πιστωτικά ιδρύματα, για λογαριασμό της κυβέρνησης, και, αφετέρου, στη διαχείριση των μεταβατικών πιστωτικών ιδρυμάτων (ΜΠΙ) που συστήνονται βάσει του άρθρου 63Ε του τραπεζικού νόμου.

1.3 Τροποποιήσεις του τραπεζικού νόμου

Σκοπός των τροποποιήσεων του τραπεζικού νόμου είναι να αποσαφηνιστούν, αφενός, οι διαδικασίες που αφορούν την αποτίμηση των στοιχείων του ενεργητικού και του παθητικού και, κατά συνέπεια, την κατάρτιση των εναρκτήριων ισολογισμών των ΜΠΙ, και, αφετέρου, η κατανομή των συναφών αρμοδιοτήτων. Μελλοντικά, η εξυγίανση πιστωτικών ιδρυμάτων που τελούν σε δυσπραγία θα χρησιμοποιεί ως αφετηριακό σημείο τις συντηρητικές αποτιμήσεις των περιουσιακών τους στοιχείων, βάσει της εύλογης αξία αυτών, επιτρέποντας στη συνέχεια τη διενέργεια κατάλληλου νομικού ελέγχου και ανατίμησης ακολουθούμενης από συμπληρωματικές μεταβιβάσεις στοιχείων εντός ορισμένου χρονικού διαστήματος.

1.4 Τροποποιήσεις του νόμου για το Ταμείο Εγγύησης Καταθέσεων και Επενδύσεων

Οι τροποποιήσεις του νόμου για το ΤΕΚΕ θα ενισχύσουν τη χρηματοδότηση του Σκέλους Κάλυψης Καταθέσεων του ΤΕΚΕ, μεταξύ άλλων, με τους εξής τρόπους: (i) προβλέποντας αύξηση των εισφορών σε περίπτωση μείωσης των διαθεσίμων του κάτω από ένα καθορισμένο επίπεδο κάλυψης των εγγυημένων καταθέσεων, λαμβανομένων δεόντως υπόψη των εξελίξεων στο χρηματοπιστωτικό σύστημα· και (ii) διασφαλίζοντας επαρκή διαφοροποίηση των επανακαταθέσεων των κεφαλαίων του ΤΕΚΕ και εξαλείφοντας σταδιακά τις επανακαταθέσεις σε καλυπτόμενες τράπεζες, όπως θα το επιτρέπουν οι εξελίξεις της αναδιάρθρωσης του ελληνικού τραπεζικού τομέα. Με το σχέδιο νόμου θεσπίζονται επίσης κανόνες για τη διαχείριση των συγκρούσεων συμφερόντων όσον αφορά τα μέλη του συμβουλίου του ΤΕΚΕ.

2. **Γενικές παρατηρήσεις**

2.1 Το σχέδιο νόμου θα ευθυγραμμίσει το ελληνικό νομοθετικό πλαίσιο για την ανακεφαλαιοποίηση και εξυγίανση των πιστωτικών ιδρυμάτων με τους σκοπούς που αφορούν τον χρηματοπιστωτικό τομέα, όπως αυτοί εκτίθενται από τις ελληνικές αρχές στο Μνημόνιο Οικονομικής και Χρηματοπιστωτικής Πολιτικής. Εξάλλου, η ΕΚΤ αντιλαμβάνεται ότι πρόθεση των εθνικών αρχών είναι να ευθυγραμμίσουν το ελληνικό νομικό πλαίσιο που διέπει τον χρηματοπιστωτικό τομέα και με άλλους σκοπούς που καθορίζονται στο εν λόγω Μνημόνιο, εντός του προβλεπόμενου σε αυτό χρονικού πλαισίου. Αυτοί οι περαιτέρω σκοποί αφορούν, μεταξύ άλλων, την ανάγκη: (i) να διευκρινιστεί ότι το καθεστώς του ΤΕΚΕ ως προνομιούχου πιστωτή δεν θα προσκρούει στις απαιτήσεις που έχουν κατοχυρωθεί με χρηματοοικονομικές ασφάλειες κατά την έννοια της οδηγίας 2002/47/ΕΚ του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και του Συμβουλίου, της 6ης Ιουνίου 2002, για τις

συμφωνίες παροχής χρηματοοικονομικής ασφάλειας² και ότι θα ακολουθεί τις βέλτιστες πρακτικές όσον αφορά τους ενέγγυους πιστωτές εν γένει, (ii) να θεσπιστεί σαφής διαχωρισμός των εποπτικών αρμοδιοτήτων και των αρμοδιοτήτων εξυγίανσης εντός της Τράπεζας της Ελλάδος και (iii) να μεταρρυθμιστούν οι ρυθμίσεις διακυβέρνησης στην Τράπεζα της Ελλάδος και να αναθεωρηθούν η δομή και τα δικαιώματα των μετόχων της τελευταίας ώστε να εξαλειφθούν πιθανές συγκρούσεις συμφερόντων στο ρόλο δημόσιας πολιτικής που αυτή ασκεί, έως το τέλος Δεκεμβρίου 2012.

- 2.2 Η ΕΚΤ σημειώνει ότι ο ρόλος του ΤΧΣ ενισχύεται και υπογραμμίζει την ανάγκη να καθοριστούν σαφώς οι αρμοδιότητές του, προκειμένου να διασφαλίζεται ότι αυτό δεν παρεμβάλλεται εκ παραδρομής στις εξουσίες της Τράπεζας της Ελλάδος ως αρχής αρμόδιας σε θέματα εποπτείας και εξυγίανσης και ως εγγυήτριας της σταθερότητας του χρηματοπιστωτικού συστήματος.

3. Τροποποιήσεις του νόμου για το ΤΧΣ

- 3.1 Όσον αφορά τη νέα διττή δομή διακυβέρνησης του ΤΧΣ, η ΕΚΤ σημειώνει ότι προκειμένου να διευκολύνεται η λήψη αποφάσεων σε πρακτικό επίπεδο, και σύμφωνα με τις συνήθειες αρχές εταιρικής διακυβέρνησης, είναι σημαντικό τα μέλη του εκτελεστικού συμβουλίου να είναι ταυτόχρονα και μέλη του γενικού συμβουλίου. Εν προκειμένω, η ΕΚΤ συνιστά την τροποποίηση του σχεδίου νόμου προκειμένου να καταστεί δυνατή η υιοθέτηση της εν λόγω δομής διοίκησης εντός του ΤΧΣ.
- 3.2 Η ΕΚΤ χαιρετίζει τη διάταξη του σχεδίου νόμου, κατά την οποία στις συνεδριάσεις του γενικού συμβουλίου και του εκτελεστικού συμβουλίου του ΤΧΣ καλούνται να συμμετέχουν χωρίς δικαίωμα ψήφου εκπρόσωποι της ΕΚΤ με τους αναπληρωτές τους³. Η εν λόγω συμμετοχή της ΕΚΤ στα δύο όργανα του ΤΧΣ συνάδει με τη λογική του ν. 3864/2010 περί σύστασης του ΤΧΣ, σύμφωνα με τον οποίο ένας εκπρόσωπος της ΕΚΤ καλείται να συμμετέχει στις συνεδριάσεις του διοικητικού συμβουλίου χωρίς δικαίωμα ψήφου⁴.
- 3.3 Λαμβανομένου υπόψη του ρόλου της Τράπεζας της Ελλάδος ως αρχής αρμόδιας για την προληπτική εποπτεία και ως εγγυήτριας της σταθερότητας του χρηματοπιστωτικού συστήματος, η ΕΚΤ χαιρετίζει επίσης το γεγονός ότι η Τράπεζα της Ελλάδος θα ορίζει ένα μέλος του γενικού συμβουλίου και ένα από τα πρόσωπα που διορίζονται από τον υπουργό οικονομικών ως μέλη του εκτελεστικού συμβουλίου. Εξάλλου, η ίδια επικροτεί το γεγονός ότι η Τράπεζα της Ελλάδος θα εκπροσωπείται και στην επιτροπή που επιλέγει τον πρόεδρο και τα μέλη του γενικού συμβουλίου, τον διευθύνοντα σύμβουλο και τα μέλη της εκτελεστικής επιτροπής⁵. Η ΕΚΤ σημειώνει ότι το σχέδιο νόμου δεν προβλέπει εάν το μέλος του εκτελεστικού συμβουλίου που ορίζει η Τράπεζα της Ελλάδος θα είναι κατά το χρόνο του διορισμού του μέλος του προσωπικού ή αξιωματούχος της

² ΕΕ L 168 της 27.6.2002, σ. 43.

³ Άρθρο 1 παράγραφοι 2 και 3.

⁴ Άρθρο 4 παράγραφος 2 στοιχείο γ) του ν. 3864/2010.

⁵ Άρθρο 1, παράγραφοι 2, 3 και 4.

Τράπεζας της Ελλάδος και προτείνει την αποσαφήνιση του ζητήματος αυτού στο σχέδιο νόμου. Επίσης, η ΕΚΤ προτείνει ότι το σχέδιο νόμου θα μπορούσε να προβλέπει τη συμμετοχή εκπροσώπου της ΕΚΤ, μαζί με αυτόν της Ευρωπαϊκής Επιτροπής, στην εν λόγω επιτροπή επιλογής.

- 3.4 Η ΕΚΤ επιστρά την προσοχή στο γεγονός ότι το σχέδιο νόμου θα πρέπει να προάγει την υιοθέτηση βέλτιστων πρακτικών όσον αφορά τη διαφάνεια στη λήψη αποφάσεων και την υποχρέωση λογοδοσίας του γενικού συμβουλίου και του εκτελεστικού συμβουλίου του ΤΧΣ. Εν προκειμένω το σχέδιο νόμου θα πρέπει να προβλέπει ότι το ΤΧΣ θα υιοθετεί λεπτομερέστερους κανόνες σχετικά με τον τρόπο διαχείρισης των υποθέσεών του, καθώς και κώδικα συμπεριφοράς των μελών του γενικού συμβουλίου και του εκτελεστικού συμβουλίου. Οι κανόνες αυτοί θα πρέπει να θεσπίζουν, μεταξύ άλλων, διαδικασίες για τη διεξαγωγή των συνεδριάσεων αμφοτέρων των οργάνων και για τη σύνταξη της ημερήσιας διάταξης και των πρακτικών. Θα πρέπει επίσης να προβλέπουν κανόνες και διαδικασίες για τη λήψη αποφάσεων σε καταστάσεις έκτακτης ανάγκης.
- 3.5 Σύμφωνα με το άρθρο 1 παράγραφος 5 του σχεδίου νόμου, το ΤΧΣ μπορεί να συμμετέχει στην αύξηση του μετοχικού κεφαλαίου πιστωτικών ιδρυμάτων και με την έκδοση υπό αίρεση μετατρέψιμων ομολογιών. Το άρθρο 1 παράγραφος 7 του σχεδίου νόμου, με το οποίο εισάγεται νέο άρθρο 7α στον ν. 3864/2010, προβλέπει ότι, σε περίπτωση αύξησης του κεφαλαίου συγκεκριμένου πιστωτικού ιδρύματος κατά τα ως άνω, τα δικαιώματα ψήφου που αντιστοιχούν στις μετοχές του ΤΧΣ θα είναι περιορισμένα, εφόσον η συμμετοχή επενδυτών του ιδιωτικού τομέα στην αύξηση κεφαλαίου ισούται τουλάχιστον με το 10% του ποσού της αύξησης του μετοχικού κεφαλαίου. Η ΕΚΤ αντιλαμβάνεται ότι οι υπό αίρεση μετατρέψιμες ομολογίες που γίνονται αποδεκτές ως ίδια κεφάλαια του πιστωτικού ιδρύματος δεν θα περιλαμβάνονται στον υπολογισμό του ποσού της αύξησης του μετοχικού κεφαλαίου της τράπεζας κατά τον καθορισμό των δικαιωμάτων ψήφου του ΤΧΣ εκτός εάν, και έως ότου, επέλθει το γεγονός που αποτελεί την αιτία μετατροπής τους σε κοινές μετοχές. Επίσης, η ΕΚΤ θεωρεί ότι θα πρέπει να διευκρινιστούν τα δικαιώματα των ιδιωτών επενδυτών στην περίπτωση που η συμμετοχή των επενδυτών του ιδιωτικού τομέα δεν αγγίζει το όριο του 10% σύμφωνα με τα οριζόμενα στο προτεινόμενο άρθρο 7α παράγραφος 3. Η ΕΚΤ αντιλαμβάνεται ότι και στην περίπτωση αυτή θα εκδίδονται για τους ιδιώτες επενδυτές πιστοποιητικά που αναπαριστούν δικαιώματα σε μετοχές ανάλογα προς το ποσοστό συμμετοχής τους στην αύξηση κεφαλαίου, κάτι τέτοιο όμως δεν προβλέπεται ρητά. Πράγματι, η πρώτη πρόταση του προτεινόμενου άρθρου 7α παράγραφος 1 αφήνει να εννοηθεί ότι τα πιστοποιητικά μετοχών εκδίδονται μόνο εάν η συμμετοχή του ιδιωτικού τομέα αγγίζει το όριο του 10% που ορίζει το άρθρο 7α παράγραφος 3.

4. Τροποποιήσεις του τραπεζικού νόμου

- 4.1 Το άρθρο 2 παράγραφος 4 του σχεδίου νόμου τροποποιεί το άρθρο 63B παράγραφος 4 του ν. 3601/2007 σχετικά με τις προϋποθέσεις ενεργοποίησης μέτρων εξυγίανσης, ώστε να ορίζει ότι η Τράπεζα της Ελλάδος θα μπορεί να χρησιμοποιεί, κατά τη διακριτική της ευχέρεια, πρόσφορα

μέτρα για την εξυγίανση των πιστωτικών ιδρυμάτων, λαμβάνοντας υπόψη, μεταξύ άλλων, την ανάγκη να επωμιστούν τις τυχόν απώλειες από την εξυγίανση ενός πιστωτικού ιδρύματος οι μέτοχοι, οι μη ενέγγυοι πιστωτές και οι καταθέτες που δεν καλύπτονται από τις διατάξεις του ν. 3746/2009. Μολονότι η ΕΚΤ αντιλαμβάνεται ότι η ρύθμιση αυτή αποτυπώνει την ανάγκη περιορισμού των δαπανών της διαδικασίας εξυγίανσης, επισημαίνει ότι ενδέχεται να δυσχεραίνει, ακόμη και να αποκλείει, τη δυνατότητα μεταβίβασης του μη εγγυημένου μέρους των καταθέσεων, δυνατότητα η οποία θα πρέπει σε κάθε περίπτωση να διατηρείται ως επιλογή.

- 4.2 Το άρθρο 2 παράγραφος 6 του σχεδίου νόμου παρέχει στην Τράπεζα της Ελλάδος τη δυνατότητα, εντός έξι μηνών από την έκδοση απόφασης περί μεταβίβασης περιουσιακών στοιχείων πιστωτικού ιδρύματος, να αποφασίζει για τη μεταβίβαση περαιτέρω περιουσιακών στοιχείων του υποκείμενου σε μέτρα εξυγίανσης πιστωτικού ιδρύματος ή για την αναμεταβίβαση στο εν λόγω πιστωτικό ίδρυμα περιουσιακών στοιχείων που έχουν ήδη μεταβιβασθεί στο προς ο η μεταβίβαση πιστωτικό ίδρυμα. Το ποσό της διαφοράς μεταξύ της αξίας των μεταβιβαζομένων στοιχείων του παθητικού και της αξίας των μεταβιβαζομένων στοιχείων του ενεργητικού του υποκείμενου σε μέτρα εξυγίανσης πιστωτικού ιδρύματος θα αναπροσαρμόζεται ανάλογα. Σύμφωνα με το άρθρο 2 παράγραφος 9 του σχεδίου νόμου, τα ανωτέρω ισχύουν κατ' αναλογία και όσον αφορά την περαιτέρω μεταβίβαση περιουσιακών στοιχείων από ή προς ΜΠΠ⁶. Η ΕΚΤ αντιλαμβάνεται ότι οι εν λόγω διατάξεις εξυπηρετούν τους σκοπούς της διαδικασίας εξυγίανσης, όπως αυτοί ορίζονται στον τραπεζικό νόμο, και, ως εκ τούτου, επισημαίνει ότι, για τη διασφάλιση της αποτελεσματικότητας της διαδικασίας και της ασφάλειας δικαίου, οι εν λόγω αποφάσεις της Τράπεζας της Ελλάδος θα πρέπει να εφαρμόζονται έγκαιρα και αποτελεσματικά και από το ΤΧΣ.

5. Τροποποιήσεις του νόμου για το ΤΕΚΕ

Σε ό,τι αφορά το καθεστώς σύγκρουσης συμφερόντων για τα μέλη του διοικητικού συμβουλίου του ΤΕΚΕ, το άρθρο 3 παράγραφος 5 του σχεδίου νόμου, το οποίο αντικαθιστά το τελευταίο εδάφιο του άρθρου 23 παράγραφος 4 του ν. 3746/2009, ορίζει ότι «τα δε δύο μέλη που υποδεικνύονται από την Ελληνική Ένωση Τραπεζών δεν πρέπει να εμπλέκονται ενεργά στα συμμετέχοντα στο ΤΕΚΕ πιστωτικά ιδρύματα και ως προς αυτά δεν πρέπει να υφίσταται ουδείς λόγος σύγκρουσης συμφερόντων αφ' ενός από την συμμετοχή τους στο διοικητικό συμβούλιο του ΤΕΚΕ και αφ' ετέρου από οιαδήποτε σχέση τους με συμμετέχοντα πιστωτικά ιδρύματα». Η ΕΚΤ θεωρεί ότι το κριτήριο της «ενεργού εμπλοκής στα συμμετέχοντα στο ΤΕΚΕ πιστωτικά ιδρύματα» είναι πολύ αόριστο για να αποτρέψει περιπτώσεις σύγκρουσης συμφερόντων στο πρόσωπο των μελών του διοικητικού συμβουλίου του ΤΕΚΕ. Τα καθεστάς σύγκρουσης συμφερόντων που ισχύει για τα μέλη του εκτελεστικού συμβουλίου του ΤΧΣ θα πρέπει να εφαρμόζεται και στο διοικητικό συμβούλιο του ΤΕΚΕ⁷.

⁶ Σύμφωνα με το άρθρο 63Ε του τραπεζικού νόμου, με απόφαση του υπουργού Οικονομικών, κατόπιν εισήγησης της Τράπεζας της Ελλάδος, δύναται, για λόγους δημοσίου συμφέροντος, να συσταθεί ΜΠΠ, προς το οποίο η Τράπεζα της Ελλάδος δύναται να υποχρεώσει ορισμένο πιστωτικό ίδρυμα να μεταβιβάσει το σύνολο ή μέρος των περιουσιακών στοιχείων του, σύμφωνα με τη διαδικασία που προβλέπεται στο άρθρο 63Δ του εν λόγω νόμου.

⁷ Βλ. άρθρο 1 παράγραφος 8 του σχεδίου νόμου, με το οποίο εισάγεται νέο άρθρο 16Β στον νόμο για το ΤΧΣ.

Η παρούσα γνώμη θα δημοσιευτεί στο δικτυακό τόπο της ΕΚΤ.

Φρανκφούρτη, 28 Φεβρουαρίου 2012.

[υπογραφή]

Ο Πρόεδρος της ΕΚΤ

Mario DRAGHI